

ASIA Tutkintotoimikunnan jäsenten esteellisyys**KANTELU**

Kantelija on oikeuskanslerille 27.6.2016 osoittamassaan kirjoituksessa arvostellut kauneudenhoitoalan tutkintotoimikunnan menettelyä. Kirjoituksessa todetaan, että tutkintotoimikunta on kokoonpanoltaan hyvin yksipuolinen, vaikka lain mukaan sen pitäisi edustaa työnantajia, työntekijöitä, opetusala ja itsenäisiä ammatinharjoittajia. Kantelija epäilee myös sitä, onko päätöksiä tehtäessä noudatettu jääviyssäännöksiä ja onko kosmetologialan koulutusta valvottu tasapuolisesti.

SELVITYS

Opetushallitus on antanut asiassa selvityksen 19.10.2016.

VASTINE

Kantelija on antanut vastineen.

RATKAISU

Kantelun tarkoitamana ajankohtana voimassa olleen ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain (631/1998) (jäljempänä aikuiskoulutuslaki) 7 §:n mukaan Opetushallituksen yhteydessä toimivien tutkintotoimikuntien tehtävänä on muun muassa järjestää ja valvoa näyttötutkintoja. Opetushallitus päättää tutkintotoimikuntien toimialoista ja -alueista ja asettaa toimikunnat enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Tutkintotoimikuntiin nimetään enintään yhdeksän jäsentä kuhunkin. Jäsenten tulee edustaa työnantajia, työntekijöitä, opettajia ja, jos itsenäinen ammatti harjoittaminen on alalla laajuudeltaan merkittävää, itsenäisiä ammatinharjoittajia.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin tutkintotoimikuntien asettamisesta, kokoonpanosta ja päätöksenteosta. Tutkintotoimikuntien tehtävistä voidaan tarkemmin säätää valtioneuvoston asetuksella. Opetushallitus voi lisäksi antaa tutkintotoimikunnille näyttötutkintojen käytännön järjestelyjä koskevia tarkentavia määräyksiä.

Aikuiskoulutuslain 7 §:n 5 momentin mukaan jäsenet toimivat virkavastuulla. Jäsenten esteellisyyteen sovelletaan hallintolain esteellisyyssäännöksiä.

Hallintolain (434/2003) 27 §:n mukaan virkamies ei saa osallistua asian käsittelyyn eikä olla läsnä sitä käsiteltäessä, jos hän on esteellinen. Mitä virkamiehen esteellisyydestä säädetään, koskee myös monijäsenisen toimielimen jäsentä ja muuta asian käsittelyyn osallistuvaa sekä tarkastuksen suorittavaa tarkastajaa.

Hallintolain 28 §:n mukaan virkamies on esteellinen muun muassa, jos hän on palvelussuhteessa tai käsiteltävään asiaan liittyvässä toimeksiantosuhteessa asianosaiseen tai siihen, jolle asian ratkaisusta on odotettavissa erityistä hyötyä tai vahinkoa, tai jos luottamus hänen puolueettomuuteensa muusta erityisestä syystä vaarantuu.

Opetushallitus toteaa selvityksessään, että kauneudenhoitoalan tutkintotoimikunnan tehtävänä on ollut aikuiskoulutuslain tuolloin voimassa olleen 7 §:n 1 momentin nojalla valvoa Hämeen Kosmetologikoulun näyttötutkinnon järjestämistä.

Toimikaudeksi 1.8.2013 – 31.7.2016 asetetussa tutkintotoimikunnassa oli kuusi jäsentä. Opetushallitus on selvityksensä mukaan nimennyt tutkintotoimikunnan jäsenet toimialan työmarkkinoiden edustavimpien toimijoiden tekemien esitysten pohjalta. Opetushallituksella ei ole ollut syytä epäillä, etteivätkö nämä tahot olisi tehneet jäseniä koskevat esityksensä Opetushallitukselle toisistaan riippumattomasti. Tutkintotoimikunnan edellytyksiin hoitaa sille säädettyjä tehtäviä ei jäsenten keskinäisillä yhteyksillä ole selvityksen mukaan ollut olennaista vaikutusta.

Opetushallitus toteaa, että se on käynyt läpi tutkintotoimikunnan kokousten pöytäkirjat ja havainnut, ettei tutkintotoimikunta aina ole kaikilta osin noudattanut hallintolain esteellisyyttä koskevia säännöksiä. Pöytäkirjoista löytyy muutama tapaus, jossa on ollut kysymys tutkintotoimikunnan jäsenenä olleen henkilön työnantajayhteisön näyttötutkinnon järjestämissopimukseen liittyvän asian käsittelystä, mutta pöytäkirjassa ei ole merkintää kyseisen jäsenen esteellisyydestä. Kyseisen jäsenen olisi Opetushallituksen näkemyksen mukaan tullut poistua kokouksesta asian käsittelyn ajaksi, koska hän on ollut hallintolain 28 §:n 1 momentin 4 kohdan nojalla esteellinen osallistumaan asian käsittelyyn.

Johtopäätökset ja toimenpiteet

Opetushallituksen selvityksen mukaan näyttää siltä, ettei kauneudenhoitoalan tutkintotoimikunta ole kaikilta osin noudattanut hallintolain esteellisyyssäännöksiä. Tämän vuoksi katson, että Opetushallituksen tulee sopivaksi katsomallaan tavalla huolehtia tutkintotoimikunnan ohjeistuksesta siten, että tutkintotoimikunta noudattaa toiminnassaan sille laissa asetettuja velvoitteita.

Kantelukirjoitus ei ole antanut aihetta muihin toimenpiteisiini.

Apulaisoikeuskanslerin sijainen

Kimmo Hakonen

Esittelijäneuvos

Outi Kostama

OIKEUSKANSLERINVIRASTO

KÄYNTIOSOITE Snellmaninkatu 1 A, Helsinki
POSTIOSOITE PL 20, 00023 Valtioneuvosto

PUHELIN 0295 16001
TELEFAKSI 09 160 23975

E-MAIL etunimi.sukunimi@okv.fi
INTERNET www.okv.fi